

Genomförandeplan för prioriteringen: Våldsförebyggande arbete i skolan med fokus på skadliga och begränsande normer för maskulinitet riktat till skolor i socioekonomiskt utsatta områden

Skollagen är tydlig med att alla barn i Sverige ska ha lika tillgång till utbildning, oavsett bostadsort, kön, sociala och ekonomiska förhållanden. Utbildningen ska vara likvärdig och skolan har ett kompensatoriskt uppdrag för att säkerställa en likvärdighet för alla barn i Sverige. Utbildning är en av de viktigaste faktorerna för ungdomars framtida möjligheter men enligt forskning finns det idag en ojämlikhet där elever i socioekonomiskt utsatta områden har sämre skolresultat och sämre hälsa, det finns en större otrygghet och högre andel barn är lagförda för brott i dessa områden. Även elever med låg socioekonomisk status upplever en större utsatthet än andra.

Det finns ett nära samband mellan unga mäns våld och andra former av våld. Det finns också ett samband mellan mobbning och utsatthet för fysiskt våld och hot samt samband mellan skolmiljö och risken att utsättas för grovt våld i skolan av andra elever. Oavsett om elever själva är utsatta för mobbning, löper de högre risk att utsättas för grovt våld i en skola där mobbning är vanligare. Det sexualiserade våldet kan börja vid alla åldrar och i de allra flesta fall utförs sexuellt våld av killar, unga män och vuxna män gentemot tjejer, unga kvinnor och vuxna kvinnor. Det går att se en koppling mellan normer som tex heterosexism och social retsamhet till en större tolerans för kränkningar och våld. Det finns en relation mellan våld och maskulinitetsgörande och vilka normer som möjliggör våldsanvändning. Normer behöver utmanas så att andra icke våldsamma beteenden får större plats i samvaron mellan killar eller unga män men även i relationen till tjejer och unga kvinnor.

Framtidstillstånd för Uppsala län (Vision bortom 2030)

För att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor har regeringen tagit fram en långsiktig nationell strategi, där en av de politiska målsättningarna är att arbeta med ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld. Det politiska delmålet är också ett av delmålen i den Regionala strategin för jämställdhet. Länsstyrelsen Uppsala län har tillsammans med länets kommuner, myndigheter och idéburen sektor tagit fram strategin för att kunna arbeta för jämställdhet utifrån regionala förutsättningar och behov.

Visionen är ett fokus på våldets orsaker istället för på enbart våldets konsekvenser. Att det långsiktiga arbetet framåt för Uppsala län är att det våldsförebyggande arbetet, som bygger på beprövad evidens, får våldets omfattning att minska på lång sikt. Minskad acceptans och förekomst av våld i skolorna gör att våldet på även andra arenor och platser minskar.

Globala mål, Agenda 2030, kopplade till insatsen

Mål 5 – Jämställdhet – uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt. Övergripande handlar mål 5 om följande:

”Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser. Alla former av våld, diskriminering och skadliga sedvänjor mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som hela samhället. Det har bevisats om och om igen att politisk, ekonomisk och social jämlikhet mellan kvinnor och män bidrar till alla dimensioner av hållbar utveckling.

Att leva ett liv fritt från våld och diskriminering är en grundläggande mänsklig rättighet och helt avgörande för att människor och samhällen ska utveckla sin fulla potential.”

Lokala, regionala, nationella styrande dokument/beslut kopplade till insatsen

Nationellt

- Regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Som är en del av den jämställdhetspolitiska skrivelsen ”Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid”. I strategin lyfts särskilt två faktorer fram – vikten av förebyggande insatser och mäns delaktighet och ansvar i arbetet mot våld.

Regionalt

- Regional utvecklingsstrategi – En region för alla.
- Rådet för social hållbarhet – samverkansplan och överenskommelse.
- Regional strategi för jämställdhet 2018-2020.

Lokalt

- Kommunala och lokala strategier och handlingsplaner kopplade till det våldsförebyggande arbetet.

Steg under insatsperioden 2020 och 2021

Under mars månad bjöd Länsstyrelsen Uppsala län in till ett uppstartsmöte, där förfrågan om att delta på mötet ställdes via rådets samordningsgrupp och där inbjudan gick ut brett till rådets alla aktörer. På grund av situationen med Corona blev mötet inställt och istället gick det ut två frågeställningar till personerna som tackat ja till att vara med på mötet. Syftet med uppstartsmötet var att göra en första inventering och diskutera regional samverkan och samarbete kopplat till insatsen. De två frågorna som skickade ut var:

- Hur ser nu-läget ut just nu i din verksamhet/organisation? Arbetar ni redan idag med frågor kopplade till våldsförebyggande arbete och specifikt med våldsförebyggande arbete i skolan?
- Hur tänker du med arbetet framåt med fokus på regionalt samarbete och samverkan i dessa frågor? Vad tycker du vore ett bra nästa steg i regional samverkan kopplat till insatsen?

Utifrån de inkomna svaren, som inte har varit från alla, framkommer bland annat:

- Flera ser positivt på metoden MVP – Mentos in Violende Prevention / Mentorer i våldsprevention (<https://mfj.se/mvp/>)
- Handboken *Inget att vänta på* finns det en del intresse kring och har delats ut till de som hört av sig och varit intresserade (<https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/handboken-inget-att-vanta-pa>)
- IBIS nämns också som metod, vilket är ett samverkansprojekt mellan skolor och Uppsala universitet (<https://edu.uu.se/samverkan/ibis/>)
- Flera menar att det våldsförebyggande arbetet i skola är en del av ett större våldsförebyggande arbete där skolan är navet av det våldsförebyggande arbetet och att det finns stor fördel av att koppla in samverkan fler delar av kommunen och andra myndigheter så som bland annat Arbetsförmedlingen och Polisen.

Förhoppningen är att kunna ha ett fysiskt möte så snart som möjligt men är ovist när det kommer kunna ske med anledning av Corona. Det är först när det fysiska mötet blir av som det fortsatta

konkreta gemensamma arbetet med insatsen våldsförebyggande i skola kan konkretiseras och planeras ytterligare.